

מְלַחֲמָה לַה' בְּעֵמְלֵק מְדָר דָּר
על ידי שנלחם נגד עמלק – הם רבני הערב רב
נזכה להגאולה שלימה במהרה בימינו אמן

גליון # 12

מי לה' אלי!

חודש אלול תשנ"ט

מלחמה לה' בעמלק

בספר שמות פרק יז פסוקים י - ט"ז:

ספר שערי אורה - השער התשיעי - הספירה השנייה

השער התשיעי - הספירה השנייה:

מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה (תהלים קיח, ה):

השם התשיעי משמות הקודש הוא הנקרא י"ה. צריך אתה לדעת כי השם הגדול שהוא יהו"ה יתברך הוא הנקרא שם המיוחד, כלומר סוד ייחוד כל יי ספירות כאחת. וכבר ביארנו כי שתי הספירות הראשונות כלולות באות יו"ד של שם המיוחד: קוצו של יו"ד סוד הכתר, ועיקר היו"ד, סוד החכמה. והספירה השלישית, מתאחדת בשתיהן, היא סוד הבינה הכלולה בסוד ה' ראשונה של שם. נמצאו שתי אותיות של שם שתיהן כלולות בגי' ספירות עליונות. ואות ואו"ו של שם היא כוללת שש ספירות: גי' מחצי אות וא"ו ולמעלה, ואלו הן גדול"ה גבור"ה תפאר"ת; וגי' מחצי אות וא"ו ולמטה, ואלו הן נצ"ח הו"ד ויסו"ד; והספירה האחרונה של שם, שהיא עשירית, כלולה באות אחרונה של שם שהיא אות ה':

ועתה צריכים אנו להודיעך מה טעם שתי אותיות הראשונות של שם נקראו בפני עצמן, ושתי אותיות אחרונות של שם אינן נקראות בפני עצמן. כבר ידעת מה שפירשנו בשתי ההי"ן של שם:

ה' ראשונה שהיא הבינה מייחדת ז' ספירות תחתונות, ה' אחרונה שהיא מלכות היא מתייחדת עם ט' ספירות עליונות על ידי יסוד. סוף דבר: עיקר כל עשר הספירות הוא ג' ספירות עליונות אשר מהן נשפעות כל שבע התחתונות, ואם חס ושלוש ייפסקו המשכות השלוש אז נמצאת חורבן הבית ושריפת ההיכל וגלות הבנים בין האומות. ולפיכך חצי השם הראשון שהוא י"ה אפשר לו להיקראות בפני עצמו, וחצי שם האחרון שהוא ו"ה איאפשר לו להיקראות בפני עצמו לפי שהוא קציצה בנטיעות, כי אין העליונות תלויות בתחתונות. וגם במניינו אינו עולה בכל השם, וכשאתה קורא י"ה הרי גם חצי השם האחרון נכלל בו ואין זה שום קציצה, וכן מניינו במילואו בסוד יו"ד ה"א עולה כ"ו, וחציו ככולו. וזה בחצי השם הראשון, אבל חצי השם האחרון עמידתו וקיומו בסוד י"ה הוא:

וצריכין אנו לעורר על מקומות הרבה בתורה שנאמר בהן שם י"ה, כגון: כי יד על כס י"ה מלחמה ליהו"ה בעמלק מדר דר (שמות יז, טז). מהו 'מדור דור'? וזהו פירוש הפסוק: עמלק הרשע בא מכוח נחש הקדמוני, ושם הוא דיבוקו וכוחו ומעת הטיל נחש הקדמוני זוהמה בחוה קיצץ אדם בנטיעות למעלה והפריד אלוף, וזהו סוד סילוק שכונה שעיקרה בתחתונים היתה: ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה (בראשית ח, ט). אף על פי שעמדו ישראל בסיני ופסקה זוהמתן, עם כל זאת פגם הלבנה לא הוסר מעולם כי אם לפעמים, בדילוגים, בבוא קרבנות ידועים, שעירים ידועים שבהן נדבק שעיר, ראשית כוחו של עמלק, וסימן:

ראשית גוים עמלק (במדבר כד, כ). וכשבא עמלק הוסיף פשע על פגם הלבנה ונגע בכף ירך יעקב, ולפיכך נפרצה מלכות בית דוד. והנה כשנקצו הנטיעות בזמן אדם הראשון ונגע עמלק בכף ירך יעקב, נקבעה פרשת זכור. והרי שתי אותיות אחרונות של שם כביכול פגומות על ידי עמלק, והטעם כי יד יהו"ה נגעה בס, כאמרו: והיתה יד יהו"ה בכס (שמואל, יב, טו) ואומר: דרך נחש עלי צור (משלי ל, יט), וסימן: ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים (שמות יז, ח) ברפיון ידים. ולפיכך הוצרך לומר כי נחש הקדמוני ועמלק שניהם נגעו בשתי אותיות אחרונות שהם ו"ה, ולא נשאר מן השם שלא פשטו יד בו כי אם אותיות י"ה לפי שאין בהם מקום אחיזה לשרים העליונים, לפי שהן למעלה, כמו שביארנו. ולפיכך אמר 'כי יד על כס י"ה', נגעו בכסא ונתנו בו פגם ונשאר כ"ס, נגעו בשתי אותיות אחרונות ונשאר י"ה, ולפיכך, על כ"ס י"ה:

והמבין זה יבין סוד פרשת זכור ופרשת מעבר יבק, כי הכול כלול במקומות הללו. והנני רומז: כל גוים סבבוני (תהלים קיח, י), במקום שיש להם לשרי האומות מקום אמיזה. וזהו סוד וא"ו של שם הכוללת שש הספירות, כי סוד וא"ו של שם נקרא יהו"ה בכל התורה, וסימן: לך יהו"ה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, יסו"ד - עוקץ תחתון. ועל זה נאמר 'כל גוים סבבוני', כי סביב אות וא"ו של שם מקיפין כל שרי האומות, ומאות וא"ו ולמעלה שהוא סוד י"ה אין להם עלייה: ואתה על במותימו תדרוך (דברים לג, כט), והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך (ישעיהו נח, יד). ולפי שאמר 'כל גוים סבבוני', נאמר:

ראשית גוים עמלק (במדבר כד, כ). ולפיכך הוא נכנס תחילה לגלות סתריהם של ישראל ופשט יד בשתי אותיות אחרונות של שם ו"ה, לפיכך: כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק. כשהוא אומר 'מלחמה לה' בעמלק', איני יודע מי במי; כשהוא אומר 'מדור דור' גילה הדבר וגילה המקום שפשט בו יד עמלק, וסימן: דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת, זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור (שמות ג, טו). לפיכך: זכור יהו"ה לבני אדם את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד

היסוד בה (תהלים קלז, ז). ואחר שידעת זה תוכל להתבונן מה שקבעו הנביאים בשני מקומות. עובדיה גר אדומי אמר בנבואת אדום :

ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליהו"ה המלוכה (עובדיה א, כא). זכריה אמר : ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה וגוי ויצא ה' ונלחם בגויים ההם כיום הלחמו ביום קרב, ואז : והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד, ב; ט), ואומר : ראשית גוים עמלק. זהו סוד כי יד על כס יה מלחמה ליהו"ה בעמלק מדור דור :

ורבותינו ז"ל תיקנו בפסוקי דזמרה שני אלו הפסוקים בסוף : ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליהו"ה המלוכה והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. במקום זה הקריבו שתי הנבואות זו לזו. ובהתאחד אלו שתי נבואות, יתייחד השם יתברך ב"ה. והמבין עומק מה שתיקנו בדבר זה יבין סוד 'כל גוים סבבוני בשם יהו"ה כי אמילם', וסוד 'ראשית גוים עמלק', וסוד פרשת זכור ופרשת מעבר יבק. לפיכך יש לך להתבונן מה שכתוב בתורה 'כי יד על הס יה', על ידו יבואו התשועות והגאולות והטובות לישראל ; כי בשעה שישראל בגלות, כביכול נוגעת הצרה לאברהם יצחק ויעקב ודוד הכלולים בסוד ו"ה, ולפיכך שם י"ה צריך להושיע ולגאול, וסימן : עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה (שמות טו, ב), ואומר : מן המצר קראתי יה (תהלים קיח, ה), מן המצר שהוא סוד ו"ה שיש לה מצרים, שבעים שרי האומות סביב : כל רודפיה השיגוה בין המצרים (איכה א, ג). לפיכך : 'מן המצר קראתי י"ה', שאין לו מצרים, לפי שהוא מקום הרחובות הנהר ועולם הרחמים שאין בהן מקום אחיזה לשרים העליונים ולא לגוייהם, אלא ליעקב שהוא קו האמצעי ועולה למעלה מאברהם ויצחק, לפיכך : והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך, ולפיכך : מן המצר קראתי י"ה. ומה שאמר 'ענני במרחב י"ה', כלומר, שלוש הספירות העליונות, השתיים מהן אינן נגלות לעולם, והשלישית שהיא הביני"ה נגלית מקצתה, לא כולה. כמו שאמרו רבותינו ז"ל : חמישים שערי בינה נבראו בעולם וכולם נתנו למשה חוץ מאחד, והיא שקולה כנגד כל המ"ט שערים שעמה. ולפי שהבינה היא ספירה שלישית ועל ידיה פועלות שתי הספירות העליונות שאינן נראות כלל, והביני"ה נקראת רחובות הנהר ועל ידיה באות התשועות והגאולות, כמו שביארנו, לפיכך : 'ענני במרחב י"ה', באותה המפירה השלישית הנקראת רחובות. ויצחק אמר : כי עתה הרחיב יהו"ה לנו (בראשית כו, כב), והפסוק הזה צורך גדול הוא. והנה על ידי הביני"ה, שהיא רחובות והיא סוד חמישים, יצאנו ממצרים, והיא סוד התשועות והגאולות, כמו שביארנו, ולפיכך : עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה (שמות טו, ב). התורה אמרה ברמז, והנביא גילה יותר ואמר : הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה (ישעיהו יב, ב), אין שם מקום פחד, שאין שם קצרים. התורה אמרה 'עזי וזמרת יה' וגוי והנביא פירש, כלומר עזי וזמרת י"ה, כלומר בהתאחדו שפע י"ה בשתי אותיות אחרונות ; כי עתה הוא י"ה, וכשיתייחד ויהיה 'יהו"ה אחד', זו היא התשועה השלימה. והמבין זה יבין סוד כי יד על כס יה מלחמה ליהו"ה (שמות יז, טז), וסוד והיתה ליהו"ה המלוכה (עובדיה א, כא) וסוד ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד (זכריה יד, ט), בשם שלם, י"ה עם ו"ה :

ואחר שהודענוך אלו הכללים העליונים צריכים אנו לומר סוד מה שאמר חזקיה בתפילתו : אמרתי לא אראה י"ה בארץ החיים (ישעיהו לח, יא). מהו 'לא אראה י"ה'? כלומר, מאחר שנאמר לו 'מת אתה ולא תחיה', אמר חזקיה : הרי איני רואה עולם הבא, שהוא עולם החיים

שהוא י"ה, כמו שביארנו למעלה; ואילו אומר שאהיה זוכה לראות אפילו ספירת מלכות שהיא אחרונה, גם היא אמרתי שלא היה לי זכות לראות. מה טעם? כי שם יופיעו הספירות הבאות משם י"ה; ומלכות נקראת ארץ החיים, כלומר המקבלת שפע מעולם החיים שהוא סוד י"ה שהבינה נכללת בו; ולא אביט אדם עוד עם יושבי חלד, שזהו סוד אדם הראשון שחזר בתשובה וחדל מעשות עוון, ועדיין תשמע זה בעזרת השם:

ואם כן התבונן בכל מקום שאתה מוצא י"ה, אף על פי שהוא סוד ספירת החכמה, הוא רומז על עולם הרחמים שהוא סוד ג' ספירות עליונות; ואם יש בהן קצת דין הוא בחכמה וביני"ה, אבל הכתר כולו רחמים גמורים. ואף על פי שהוא עולם הרחמים, אף על פי כן קצת דין מעורב בשם יה שהרי חכמה ובינה הן ראשית מידת הדין. ואף על פי שאינו דין גמור, שהרי הדין הגמור מתחיל מגדולה וגבורה שסביבותן השרים נאהזים ושם קבועים כמה סנהדראות ובתי דינים כמו שביארנו, עם כל זה קצת דין יש בשם י"ה אבל בנחת ולא בפסק דין, שאין פסק דין אלא מגדולי"ה וגבור"ה ולמטה. ולפיכך אמר: אם עונות תשמר י"ה אדני"י מי יעמוד (תהלים קל, ג). ופירוש הפסוק:

אם י"ה שהוא עולם הרחמים שומר העוונות, כשאנו באים בדין לפגוע בדין הגבורה כשנמסר ביד המלכות שהוא אדני"י לגמרו, מי יעמוד ומי יתקיים? וכבר ביארנו בשער הראשון כי כשמידת המלכות מתעוררת לגמור הדין בנבראים הרי היא מכלה מנפש ועד בשר, כמו שביארנו בפסוק צדק ומשפט מכון כסאך (תהלים פט, טו), והרבה הרחבנו המאמר בפירוש דבר זה. ולפיכך 'אם עונות תשמר י"ה' שהוא עולם הרחמים, 'אדני"י שהוא עולם הדין, מי יעמוד לפניך ומי יוכל להתקיים? ועתה הנה מסרנו בידך כמה מפתחות לכל מקום שאתה מוצא בתורה שם י"ה, וממה שמסרנו בידך תוכל להתבונן בשאר מקומות ותבין דבר מתוך דבר' וצריך אתה לדעת הדרך שפתח בספר יצירה: בשלושים ושתיים נתיבות פליאות חכמה חקק י"ה ה' צבאות וגו'. מה טעם הוצרך להזכיר י"ה במקום זה? והטעם, כי י"ה הוא סוד שלוש ספירות עליונות עולם הרחמים, יהו"ה הוא סוד התפארת מקום דיבוק משה רבינו עליו השלום ומקום יניקת האבות, צבאות הוא סוד יניקת הנביאים. ודרך המעלות בספירות מנה כאן, ועדיין תשמע זה אם ירצה ה' יתברך. ואחר שמסרנו בידך אלו הכללים בשם י"ה נכנס לבאר שאר השמות שהספירה הזאת נקראת בתורה, למען תבין ותדע ותשכיל בעזרת השם:

(המשך בגליון הבא אי"ה)

וְעַד הָעוֹלָמִי - לְמַלְחָמָה לֵה' בְּעַמְלֵק מְדַר דִּר